

CENY OZDOBNEGO MATERIAŁU SZKÓŁKARSKIEGO W POLSCE

Dawid Olewnicki, Agata Grabowska

Samodzielna Pracownia Organizacji i Ekonomiki Ogrodnictwa Szkoły Głównej Gospodarstwa
Wiejskiego w Warszawie
Kierownik pracowni: prof. dr hab. Lilianna Jabłońska

Słowa kluczowe: ceny, szkółkarstwo, rośliny ozdobne, rośliny iglaste, rośliny liściaste
Key words: prices, nursery, ornamental plants, conifers, leafy plants

S y n o p s i s. Artykuł przedstawia zróżnicowanie cen ozdobnego materiału szkółkarskiego w Polsce i w województwach. Porównano ceny oferowane przez hipermarkety i gospodarstwa szkółkarskie należące do Związku Szkółkarzy Polskich oraz te niezrzeszone. Z przeprowadzonych badań wynika, że ceny badanego asortymentu były bardzo wyraźnie zróżnicowane w Polsce, nawet w obrębie tego samego gatunku. Zarówno w przypadku iglastego, jak i liściastego szkółkarskiego materiału ozdobnego większość badanych gatunków i odmian była droższa w punktach sprzedaży detalicznej znajdujących się w gospodarstwach zrzeszonych w Związku Szkółkarzy Polskich niż w tych poza nim.

WSTĘP

Szkółkarstwo ozdobne to obecnie jeden z najlepiej rozwijających się działów ogrodnictwa w Polsce. Jak podkreślili Adam Marosz i Lilianna Jabłońska [2001] szczególnie rozwój szkółkarstwa ozdobnego w naszym kraju zaobserwowano od początku lat 90. XX wieku. Wynika to z rosnącego popytu na rośliny ozdobne, związanego z rozwojem budownictwa domów jednorodzinnych i nowoczesnych osiedli mieszkaniowych. Popyt ten kreowany jest także przez media popularyzujące styl życia wśród zieleni i oddziaływające na osoby urządzające działki rekreacyjne, ogrody przydomowe oraz pracownicze ogródki działkowe. Ozdobny materiał szkółkarski w dzisiejszych czasach dostępny jest w bardzo szerokiej ofercie asortymentowej, dostosowanej do różnorodnych preferencji konsumenta. L. Jabłońska [2008] stwierdziła, iż w ostatnich latach dynamika wzrostu produkcji materiału szkółkarskiego zmniejszyła się w porównaniu do lat 90. ubiegłego wieku. Rynek częściowo nasycił się, lecz nie oznacza to zaprzestania rozwoju. W 2010 r. powierzchnia samych szkółek produkujących ozdobne drzewa i krzewy wynosiła aż 6747 ha względem 2000 ha zajmowanych przez szkółki roślin ozdobnych w latach 1989-1993 [Jabłońska 1999]. Jak zaznaczył Dawid Olewnicki [2011], rośliny ozdobne należą do dóbr wyższego rzędu, na które popyt wzrasta proporcjonalnie do wzrostu dochodów rozporządzalnych, chociaż nadal istotnym czynnikiem determinującym zachowania konsumenckie jest cena produktu, która określa możliwości nabywcze danej grupy społecznej.

W przypadku sektora ogrodniczego, zwłaszcza rynku szkółkarstwa ozdobnego, wycena konkretnego produktu stanowi istotny problem. Szkółkarze produkujący ozdobny materiał znani są z tego, że co roku wyceniają swój towar nieprawidłowo, a wielu z nich wycenia swoje produkty, próbując dopasować się do poziomu konkurencji [Ingels 2012, s. 10-677]. Przewodzący na rynku główni producenci ogłaszają ceny jako pierwsi, a następnie mniej liczący się konkurenci starają się dostosować swoje ceny do nich, w efekcie czego mamy na rynku do czynienia ze sposobem kreowania cen zwanym *price leadership*. W tym układzie tworzenia się cen istnieje jeden problem: większość firm, zarówno przewodzących, jak i podążających, nie jest do końca świadoma potencjalnego popytu na rynku, a także kosztów produkcji, zysku czy stopy zwrotu. Brak tego typu informacji powoduje problem z marketingiem firmy, jeżeli ceny są tak ustalane, by produkt w całości się sprzedał. Jednakże odbija się to na rozwoju i rentowności przedsiębiorstwa [Gineo 1988 za: Grabowska 2013, s. 11-68].

Duża trudność w wycenie produktów ogrodnich wiąże się z kilkoma aspektami. Najważniejszymi z nich są duża zmienność w czasie i w układzie terenowym, szeroki zestaw używanych środków do produkcji, a także duża różnorodność samych produktów [Ingels 2012, s. 10-677]. Producent materiału ogrodniczego uzależniony jest z jednej strony od relacji popyt – podaż, z drugiej zaś od sfery zaopatrzenia w środki do produkcji [Trębacz 1992]. Dodatkowa trudność w wycenie materiału szkółkarskiego wiąże się z tym, że w ostatnich latach przy generalnym wzroście popytu na rośliny ozdobne poświęca się temu zagadnieniu bardzo mało uwagi w krajowej statystyce, a ukazujące się dane i analizy są sporadyczne i niepełne [Olewnicki 2011, Jabłońska i inni 2013]. Brakuje szczegółowych raportów i analiz rynkowych, które dostarczyłyby producentom istotnych informacji dotyczących aktualnej sytuacji na rynku szkółkarskim.

Celem badań jest ustalenie zróżnicowania cen detalicznych ozdobnego materiału szkółkarskiego na terenie Polski. Szczegółowo analizowano ceny wybranych gatunków drzew i krzewów ozdobnych w poszczególnych województwach, ich zróżnicowanie w zależności od położenia gospodarstwa szkółkarskiego. Dokonano także porównań cen pomiędzy gospodarstwami należącymi do Związku Szkółkarzy Polskich (ZSzP) oraz będącymi poza nim, a także pomiędzy gospodarstwami szkółkarskimi a wybranymi hipermarketami.

METODYKA I MATERIAŁY

Badania przeprowadzono na podstawie cenników detalicznych uzyskanych z 55 gospodarstw szkółkarskich położonych na terenie całej Polski. Dotyczyły one cen sprzedaży w sezonie jesień 2012/wiosna 2013. Badaniom poddano także oferty 3 hipermarketów budowlanych z działem ogrodnim, które miały materiał szkółkarski w ofercie katalogowej na 2012 r. Należały do nich Leroy Merlin, Praktiker oraz Castorama. Katalogi z uwzględnionymi w nich cenami detalicznymi pochodziły ze sklepów znajdujących się w Warszawie. Do analiz wybrano popularne gatunki zarówno roślin iglastych, jak i liściastych, które dostępne były w ofercie gospodarstw szkółkarskich i hipermarketów. Wśród nich można było wyszczególnić przede wszystkim krzewy, ale także niektóre drzewa oraz pnącza. Brano pod uwagę jedynie rośliny pochodzące z uprawy kontenerowej, tj. w pojemnikach. Umożliwiło to wykonanie zestawień i analiz dotyczących różnic w cenach pomiędzy gospodarstwami szkółkarskimi a sklepami wielkopowierzchniowymi. Wyznaczono również przedziały wielkości (przedstawione przy

opisie gatunków), w których musiał znaleźć się badany materiał, by jego cena mogła być porównywana w różnych punktach sprzedaży detalicznej. Uwzględniono wysokość rośliny i wielkość pojemnika, w którym była sprzedawana roślina. W większości przypadków do porównania wybrano rośliny o małych wielkościach, ponieważ – jak zaznaczyła Monika Wysocka [2009, s. 12-77] – są one najchętniej kupowane przez nabywców.

Należy podkreślić, iż początkowo zakładano przeanalizowanie ofert czterech szkółek z każdego województwa, w tym dwóch należących do ZSzP, jednak w toku zbierania danych okazało się, iż nie we wszystkich województwach udało się uzyskać zamierzoną liczbę cenników detalicznych. Udało się tego dokonać w 7 na 16 województw, natomiast w pozostałych przeanalizowano oferty z dwóch lub trzech cenników detalicznych. Na podstawie zebranych danych określono m.in. średnie ceny detaliczne najczęściej występujących gatunków roślin w szkołkach w całej Polsce, jak również w poszczególnych województwach. Obliczono także odchylenie standardowe cen w całej Polsce w stosunku do ich średniej arytmetycznej. Porównano także różnice w średnich cenach proponowanych przez szkołyki należące do Związku Szkółkarzy Polskich i będące poza nim, jak również pomiędzy gospodarstwami szkółkarskimi w Polsce, na Mazowszu oraz cenami roślin ozdobnych w hipermarketach budowlanych w Warszawie. Analizy wykonano prostymi metodami matematycznymi, a wyniki badań przedstawiono w formie graficznej z podziałem na województwa, z naniesionymi na nie zanotowanymi cenami detalicznymi.

CENY MATERIAŁU SZKÓLKARSKIEGO W POLSCE

Lokalizacja szkołyki ma istotne znaczenie z punktu widzenia klienta, ale przede wszystkim jest istotna dla producenta z uwagi na dostępność i ceny gruntów, a także możliwość dostosowania cen do popytu panującego na lokalnym rynku. Na podstawie opublikowanych cenników i ofert handlowych, które były podstawą do badań, można stwierdzić, że 11 na 55 gospodarstw szkółkarskich zlokalizowanych było w miastach lub na ich obrzeżach, pozostałe zaś gospodarstwa umiejscowione były na terenach wiejskich. Ponad połowa, tj. 31 gospodarstw branych pod uwagę w badaniach nie należała w sezonie 2012/2013 do ZSzP.

Z przeprowadzonych badań wynika, że poziom cen w obrębie tylko jednego gatunku roślin szkółkarskich sprzedawanych w podobnych wymiarach jest wyraźnie zróżnicowany w gospodarstwach szkółkarskich na terenie całego kraju. Zróżnicowanie to widoczne jest również, gdy uwzględni się podział gospodarstw na te zrzeszone i niezrzeszone w ZSzP. W przypadku aż ośmiu spośród dziesięciu gatunków roślin iglastych, średnia cena detaliczna w gospodarstwach należących do ZSzP była w badanym okresie wyższa niż w tych będących poza nim. Jedynie w przypadku cisu pośredniego odmiany 'Hicksii' i cyprysika Lawsona odmiany 'Columnaris' zaobserwowano odwrotną zależność. Owe rozbieżności cenowe z reguły nie były znaczące. Tylko w przypadku trzech gatunków zaobserwowano istotne różnice pomiędzy średnimi cenami detalicznymi roślin w szkołkach zrzeszonych i niezrzeszonych. Dotyczyło to sosny czarnej, w przypadku której średnia cena detaliczna była wyższa o 30 % u producentów z ZSzP. Podobne zjawisko zanotowano także w przypadku świerka kłującego (droższego o w ZSzP o 31%) oraz cyprysika Lawsona (14%), co prezentuje tabela 1. Wyższa cena roślin w gospodarstwach należących do ZSzP była najprawdopodobniej spowodowana wyższymi kosztami produkcji związanymi z zapewnieniem odpowiedniej jakości towaru, zgodnie z wymogami stawianymi przez związek, a także opłatami związanymi z przynależnością do związku oraz kosztami promocji gospodarstw.

Tabela 1. Średnie ceny detaliczne wybranego asortymentu szkółkarskiego roślin iglastych w Polsce z podziałem na gospodarstwa zrzeszone w Związku Szkółkarzy Polskich (ZSzP) i będące poza związkiem

Gatunek	Średnia cena [zł/szt.]	
	w ZSzP	poza ZSzP
Żywotnik zachodni 'Smaragd' (<i>Thuja occidentalis</i> 'Smaragd')	13,56	12,69
Żywotnik zachodni 'Danica' (<i>Thuja occidentalis</i> 'Danica')	11,42	10,76
Jałowiec skalny 'Blue Arrow' (<i>Juniperus scopulorum</i> 'Blue Arrow')	12,08	11,65
Żywotnik zachodni 'Brabant' (<i>Thuja occidentalis</i> 'Brabant')	13,13	11,22
Sosna kosodrzewina 'Pumilio' (<i>Pinus mugo</i> var. <i>Pumilio</i>)	13,25	12,53
Cis pośredni 'Hicksii' (<i>Taxus xmedia</i> 'Hicksii')	13,81	14,29
Sosna czarna (<i>Pinus nigra</i>)	30,11	21,71
Cyprysik Lawsona 'Columnaris' (<i>Chamaecyparis lawsoniana</i> 'Columnaris')	11,58	13,96
Jodła koreańska (<i>Abies koreana</i>)	21,33	19,52
Świerk kłujący/Świerk srebrny (<i>Picea pungens</i> f. <i>glaca</i>)	16,19	11,34

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Grabowska 2013, s. 11-68].

W badaniach porównywano ceny detaliczne roślin szkółkarskich w gospodarstwach i hipermarketach. Analizom poddano oferty handlowe warszawskich sklepów wielkopowierzchniowych, ale jak podkreśla Agata Grabowska [2013, s. 11-68], podobne ceny występują w innych tego typu sklepach na terenie całej Polski, bowiem globalizacja powoduje ujednoczenie katalogów w sieci sklepów w całym kraju. Ponadto jak zaznaczyli Wojciech Górka 1999 [za: Grabowska 2013, s. 11-68] i Monika Wysocka [2009, s. 12-77], panuje opinia, iż hipermarkety stają się coraz ważniejszym dystrybutorem materiału szkółkarskiego dla odbiorcy detalicznego. Jak wynika z przeprowadzonych badań, jedynie w przypadku cyprysika Lawsona odmiany 'Columnaris' można stwierdzić, że średnie ceny proponowane w hipermarketach były znacznie wyższe niż w gospodarstwach szkółkarskich, zarówno na Mazowszu, jak i w całej Polsce. Cyprysik Lawsona był aż o 67% droższy w badanych hipermarketach w stosunku do cen w gospodarstwach go produkujących na Mazowszu, a różnica w stosunku do średniej ceny w szkółkach w całym kraju wyniosła 24%. Ta znaczna rozbieżność spowodowana była jednak w tym przypadku wysoką ceną (24,90 zł) nadaną przez jeden z hipermarketów. Pozostałe sklepy zaproponowały cenę zbliżoną do tych zanotowanych w gospodarstwach szkółkarskich. Bardzo zbliżone średnie ceny w hipermarketach, jak i w gospodarstwach w całym kraju zanotowano w przypadku żywotników 'Smaragd' oraz 'Brabant'. Różnica wynosiła w tym przypadku tylko 3%, co w wartości nominalnej stanowiło jedynie kilkadziesiąt groszy. Należy równocześnie podkreślić, że w stosunku do średniej na Mazowszu te dwie odmiany były nawet o 16-17% tańsze w badanych sklepach (Leroy Merlin, Praktiker oraz Castoramie). Można zatem stwierdzić, iż nie istnieje stała zależność, z której by wynikało, że badany asortyment jest z reguły droższy w hipermarketach niż w gospodarstwach szkółkarskich, chociaż w większości przypadków ceny dyktowane przez sklepy wielkopowierzchniowe były nieznacznie wyższe niż średnie ceny w szkółkach w całej Polsce. Jednak opisane różnice z punktu widzenia odbiorcy detalicznego, kupującego pojedyncze sztuki roślin nie są aż tak istotne (tab. 2.).

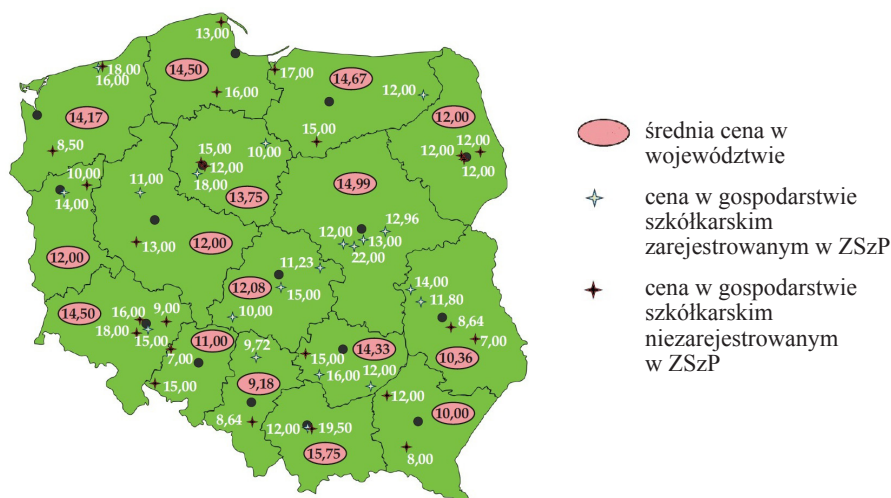
Tabela 2. Średnie ceny wybranych gatunków roślin iglastych w hipermarketach na terenie Warszawy oraz w szkółkach z Mazowsza i całej Polski

Gatunek	Pojemnik rozmiar 80-100 cm	Średnia cena [zł/szt.]			Różnice cen w hipermarketach oraz szkółkach [%] w stosunku do średniej	
		w szkółkach		w wybranych hipermarketach w Warszawie	w Polsce	na Mazowszu
		Polska	Mazowsze			
Żywotnik zachodni 'Smaragd'	C3-C5	12,98	14,99	12,62	3	16
Żywotnik zachodni 'Brabant'	C3-C5	12,10	14,93	12,45	3	17
Cyprysik Lawsona 'Columnaris'	C3	13,10	9,78	16,29	24	67

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Grabowska 2013, s. 11-68].

Najpopularniejszym gatunkiem roślin iglastych pod względem dostępności w polskich szkółkach jest żywotnik zachodni odmiana 'Smaragd'. Jak podała A. Grabowska [2013, s. 11-68] w sezonie 2012/2013 ponad 90% badanych szkółek miało go w swojej ofercie. Jest to odmiana, na którą od wielu lat jest największy popyt. Ceniona jest za dekoracyjny pokrój i stosunkowo łatwą uprawę.

Z przeprowadzonych badań wynika, że średnia krajowa cena żywotnika 'Smaragd' o wymiarach 80-100 cm w sezonie 2012/2013 wyniosła 12,98 zł, a odchylenie standardowe cen w szkółkach na terenie Polski wyniosło 3,38 zł, czyli 29% średniej krajowej. Wyniki przeprowadzonych badań sugerują, że to zróżnicowanie może być spowodowane lokalizacją gospodarstw szkółkarskich. Dobrym przykładem jest województwo lubelskie, w którym średnia cena roślin wyniosła 10,36 zł. Im szkółka usytuowana była bardziej na południe, bliżej granicy z Ukrainą, tym cena proponowana przez nią była niższa i wynosiła nawet do 7 zł za sztukę. W gospodarstwach leżących na północy województwa, bliżej granicy z Mazowszem producenci wyceniali ten materiał drożej, a jego cena w szkółce położonej najbliżej granicy z województwem mazowieckim była dwa razy większa niż na południu i wynosiła 14 zł. Taką samą sytuację można zaobserwować w województwie podkarpackim, gdzie bliżej granicy ze Słowacją, żywotnik odmiany 'Smaragd' kosztował 8 zł, a na północy w pobliżu województwa świętokrzyskiego o 50% więcej. W położonych blisko siebie gospodarstwach szkółkarskich na Podlasiu ceny omawianej odmiany były identyczne i wynosiły 12 zł, tę samą cenę zaobserwowano także w położonej niedaleko granicy z Podlasiem szkółce umiejscowionej w województwie warmińsko-mazurskim. Średnia cena w tym województwie była jednak o ponad 20% wyższa niż w województwie podlaskim, ponieważ pozostałe szkółki usytuowane bliżej granicy z województwami pomorskim i mazowieckim proponowały znacznie wyższe ceny (17 i 15 zł za sztukę). Ceny w województwie mazowieckim były porównywalne do innych województw centralnej i zachodniej Polski, czyli łódzkiego i wielkopolskiego. Średnia cena w województwie mazowieckim (14,99 zł) była stosunkowo wysoka i ustępowała jedynie tej w województwie małopolskim, która wynosiła aż 15,75 zł. Jest to jednak w obu przypadkach spowodowane wysoką ceną żywotnika narzuconą przez pojedyncze gospodarstwa. W przypadku Mazowsza była to cena 22 zł, a w Małopolsce 19,50 zł w jednym z gospodarstw. Inni producenci w obu regio-

Rysunek 1. Ceny detaliczne żywotnika zachodniego 'Smaragd' o wymiarach od 80 do 100 cm wysokości w gospodarstwach szkółkarskich oraz średnie ceny w poszczególnych województwach [zł/szt.]

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Grabowska 2013, s. 11-68].

nach ustalili ceny w przedziale 12-13 zł/szt. W województwach wielkopolskim i łódzkim ceny również kształtowały się na tym poziomie. Znaczne rozbieżności w cenach można zaobserwować w północnych województwach, choć zanotowane w nich średnie ceny były zbliżone i wynosiły około 14 zł za sztukę. W województwie kujawsko-pomorskim żywotnik 'Smaragd' kosztował od 10 do 18 zł, na Pomorzu od 13 do 16 zł, w województwie zachodnio-pomorskim na północy 16-18 zł, a na południu jedynie 8,5 zł. Podobnie sytuacja wyglądała na Dolnym Śląsku, gdzie średnia cena żywotnika 'Smaragd' kształtowała się na poziomie 14,50 zł. Ceny w tym regionie były bardzo wysokie – od 15 do 18 zł. Ogólną średnią zaniżała jedna szkółka proponująca cenę w wysokości 9 zł za sztukę. Dość niskie ceny żywotnika 'Smaragd' można zaobserwować na południu Polski w województwach opolskim i śląskim. To właśnie szkółka w pobliżu Opola proponowała również jedną z najniższych cen spośród wszystkich badanych gospodarstw, czyli 7 zł za sztukę (rys. 1.).

Z przeprowadzonych badań wynika, że podobnie jak w przypadku roślin iglastych, istnieje nieznaczne zróżnicowanie pomiędzy cenami roślin liściastych proponowanymi przez gospodarstwa szkółkarskie należące do ZSzP i będące poza nim. Wyniki badań wskazują, iż w przypadku większej liczby roślin średnia cena detaliczna u zrzeszonych producentów w ZSzP była tylko nieznacznie wyższa. Różnica ta nie przekraczała w badanym okresie 5%. Dotyczyło to m.in. krzewuski cudownej, berberysu Thunberga 'Atropurpurea', bukszpanu, winobluszczu, pięciornika 'Goldfinger', perukowca podolskiego, tawuły van Houtte'a. Natomiast większe różnice, bo przekraczające 10%, zaobserwowano w przypadku pozostałych badanych gatunków. Największe dysproporcje, powyżej 20%, zanotowano w przypadku azalii japońskiej, trzmieliny Fortune'a, klonu palmowego. Jedynie w przypadku różnych odmian powojnika zaobserwowano odwrotne zjawisko. Gatunek ten był znacznie droższy u niezrzeszonych producentów (tab. 3.).

Tabela 3. Średnie ceny wybranych roślin liściastych w szkółkach w Polsce z podziałem na gospodarstwa zarejestrowane i niezarejestrowane w Związku Szkółkarzy Polskich

Gatunek	Średnia cena [zł/szt.]	
	w ZSzP	poza ZSzP
Krzewuszką cudowną (<i>Weigela Floryda</i>)	7,48	7,83
Berberys Tunberga 'Atropurpurea' (<i>Berberis thunbergii</i> 'Atropurpurea')	7,66	7,54
Trzmielina Fortune'a (<i>Euonymus fortunei</i>) – odmiany	7,34	5,97
Bukszpan wieczniezielony (<i>Buxus sempervirens</i>)	7,12	6,84
Forsycja (<i>Forsythia intermedia</i>) – odmiany	7,07	8,08
Bluszcz pospolity (<i>Hedera helix</i>)	7,50	6,78
Winobluszcz pięciolistkowy (<i>Parthenocissus quinquefolia</i>)	8,86	8,64
Pięciornik 'Goldfinger' (<i>Potentilla fruticosa</i> 'Goldfinger')	6,46	6,53
Perukowiec podolski (<i>Cotinus coggygria</i>) – odmiany	18,45	18,78
Tawuła van Houtte'a (<i>Spiraea ×vanhouttei</i>)	9,13	9,02
<i>Hydrangea macrophylla</i> – odmiany	15,81	15,13
Azalia japońska (<i>Azalea japonica</i>)	20,29	15,25
Rhododendron (<i>Rhododendron sp.</i>) – odmiany	25,87	28,93
Powojnik (<i>Clematis</i>) – odmiany	14,98	18,33
Klon palmowy (<i>Acer palmatum</i>)	28,88	23,13

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Grabowska 2013, s. 11-68].

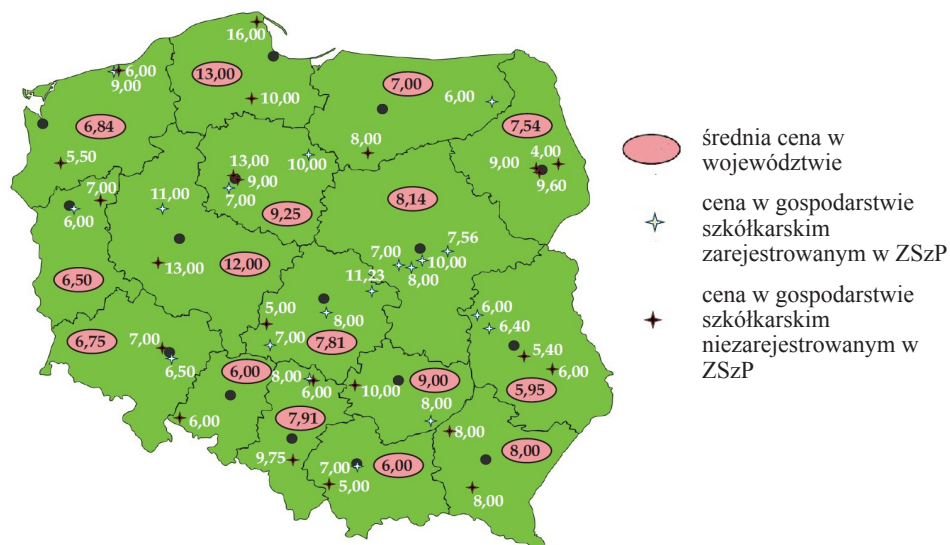
Natomiast porównując ceny roślin liściastych w gospodarstwach szkółkarskich z cenami w hipermarketach, można zaobserwować istotne dysproporcje w przypadku niektórych gatunków. Większość wybranych gatunków roślin charakteryzowało się wyższą średnią ceną detaliczną w hipermarketach niż w szkółkach na terenie całej Polski, w tym na Mazowszu. Wyjątek stanowiły ceny różnych odmian powojników oraz różaneczników. Należy podkreślić, że średnie ceny tych gatunków były niższe w hipermarketach niż w gospodarstwach szkółkarskich, jednak w stosunku do średniej z gospodarstw w całej Polsce różnica ta była nieznaczna i nie przekroczyła 5%. Niewielką różnicę pomiędzy cenami w hipermarketach a średnią ceną w województwie mazowieckim zanotowano także w przypadku azalii japońskiej. W tym przypadku ceny zanotowane w hipermarketach były wyższe niż w gospodarstwach szkółkarskich, a różnica wynosiła 14% w stosunku do gospodarstw w całej Polsce i 9% w stosunku do gospodarstw w województwie mazowieckim. Znacznie droższe w stosunku do średniej ceny w całej Polsce (różnica powyżej 50% wartości) w hipermarketach niż w gospodarstwach szkółkarskich były takie rośliny jak: hortensja ogrodowa, winobluszcz i krzewuszką cudowną (tab. 4.).

Największa różnica pomiędzy gospodarstwami szkółkarskimi a hipermarketami była w cenie krzewuszką cudownej w różnych odmianach. Gatunek ten według badań A. Grabowskiej [2013, s. 11-68] należy też do najczęściej spotykanych gatunków w gospodarstwach szkółkarskich w całej Polsce. W sezonie 2012/2013 była dostępna w 85% badanych gospodarstw. Dlatego też ceny tego gatunku poddano szczegółowym analizom. Z przeprowadzonych badań wynika, że średnia cena tego gatunku w całej Polsce wyniosła w badanym okresie 7,97 zł, a odchylenie standardowe cen w poszczególnych szkółkach od tej średniej 29% (2,29 zł). Najniższa średnia cena różniła się od średniej krajowej o 20% i zanotowano ją w województwie lubelskim (rys. 2.). Stosunkowo niewielkie ceny

Tabela 4. Średnie ceny roślin w hipermarketach, szkółkach na terenie Warszawy i całej Polski

Gatunek	Pojemnik/ rozmiar	Średnia cena [zł/szt.]			Różnice cen w hipermarketach i szkółkach [%] w stosunku do średniej	
		w szkółkach		w wybranych hipermarketach w Warszawie	w Polsce	na Mazowszu
		w Polsce	na Mazowszu			
Azalia japońska	C2-C3/ 30-60 cm	17,26	18,00	19,67	14	9
Powojnik – odmiany	C2-C5/ do 100 cm	17,03	16,00	16,16	-5	1
Hortensja ogrodowa	C2-C3/ 35-40 cm	15,49	18,41	23,47	52	27
Winobluszcz pięciolistkowy	C2-C3/ 60-100 cm	8,76	11,00	13,25	51	20
Rododendron – odmiany	C3-C5/ 30-60 cm	27,23	31,87	25,74	-5	-19
Krzewuszka cudowna – odmiany	C2-C3/3 0-60 cm	7,68	8,14	12,31	60	51

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Grabowska 2013, s. 11-68].

Rysunek 2. Ceny detaliczne krzewuszek cudownej (*Weigela Florida*) w różnych odmianach o wymiarach od 30 do 60 cm wysokości w gospodarstwach szkółkarskich oraz średnie ceny w poszczególnych województwach [zł/szt.]

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Grabowska 2013, s. 11-68].

krzewuszki cudownej zaobserwowano także w południowych i zachodnich województwach. Tam średnie ceny tego gatunku w badanym rozmiarze także nie przekroczyły średniej ceny krajowej. Podobna sytuacja wystąpiła na północnym wschodzie, czyli na Warmii i Mazurach oraz na Podlasiu. W tym ostatnim regionie znajdowała się szkółka proponująca spośród wszystkich badanych gospodarstw najniższą cenę detaliczną tego gatunku, czyli 4 zł za sztukę. Była ona prawie o połowę niższa od średniej ceny krajowej. Gospodarstwa zokalizowane w środkowej Polsce wyceniały krzewuszkę na nieco wyższym poziomie. Najwyższe ceny zaobserwowano jednak na północy, w województwie pomorskim. Tam średnia cena detaliczna wyniosła 13 zł i była wyższa od średniej krajowej o 63%. W niektórych przypadkach można zaobserwować, że ceny ustalane przez szkółkarzy były zbliżone w szkółkach leżących w niewielkiej odległości. Jako przykład można podać dwa gospodarstwa z Podlasia, w których cena opisywanego gatunku wyniosła odpowiednio 9,00 i 9,60 zł. Te dwie szkółki oddalone są od siebie zaledwie o kilka kilometrów. Innym przykładem mogą być gospodarstwa położone w niedalekiej odległości, z których jedno położone jest w województwie świętokrzyskim, drugie zaś w województwie podkarpackim. Gospodarstwa te proponowały identyczną cenę detaliczną krzewuszki w wysokości 8 zł. Takie zjawisko nie jest jednak normą. Na przykład dwie szkółki znajdujące się w Bydgoszczy zaproponowały ceny bardzo różniące się od siebie (9 i 13 zł) (rys. 2.).

PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Z przeprowadzonych badań wynika, że ceny ozdobnego materiału szkółkarskiego były w sezonie 2012/2013 bardzo wyraźnie zróżnicowane w Polsce, nawet w obrębie tego samego gatunku. Zarówno w przypadku iglastego, jak i liściastego szkółkarskiego materiału ozdobnego, większość spośród badanych gatunków i odmian była droższa w punktach sprzedaży detalicznej znajdujących się w gospodarstwach zrzeszonych w Związku Szkółkarzy Polskich niż poza nim. To zjawisko może być spowodowane wymogami stawianymi przez ZSzP, m.in. utrzymywaniem standardów związanych z wysoką jakością produktów, a ponadto wyższymi kosztami promocji gospodarstw oraz składkami członkowskimi. Można również zaobserwować, że ceny detaliczne roślin iglastych i liściastych w większości przypadków były wyższe w hipermarketach niż w szkółkach. Z punktu widzenia nabywcy ceny większości roślin iglastych różniły się tylko nieznacznie, natomiast zjawisko zróżnicowania cen było bardziej wyraźne w przypadku roślin liściastych. Te w większości przypadków były tańsze w gospodarstwach szkółkarskich. Prawdopodobnie wynika to z faktu, że produkcja roślin liściastych jest mniej skomplikowana i czasochłonna, co w dużych gospodarstwach, dobrze zorganizowanych, szczególnie tych zrzeszonych w ZSzP, może wpływać na mniejszy jednostkowy koszt takiej produkcji.

Ceny zarówno iglastego, jak i liściastego materiału szkółkarskiego były istotnie zróżnicowane w poszczególnych województwach, a maksymalne i minimalne ceny detaliczne większości gatunków różniły się nawet kilkukrotnie. Ta duża rozbieżność potwierdza brak konkretnych kryteriów, którymi kierują się szkółkarze przy wycenie produktów, a jedynym kryterium może być prawdopodobnie skala popytu na rynku lokalnym. Można zaobserwować, iż niektóre szkółki ustalają ceny detaliczne na podstawie oferty sąsiednich gospodarstw, lecz nie jest to jednak stała reguła. W niektórych przypadkach leżące bardzo blisko siebie gospodarstwa szkółkarskie proponowały znacznie różniące się między sobą ceny roślin w tym samym przedziale wielkości. Pomimo znacznych rozbieżności w cenach

detalicznych pomiędzy gospodarstwami można zauważyć powtarzającą się zależność, iż średnie ceny roślin są niższe na południowym zachodzie i na wschodzie Polski, wyższe zaś w centrum kraju, Wielkopolsce, Małopolsce i na Pomorzu.

LITERATURA

- Grabowska Agata, 2013: *Ceny detaliczne ozdobnego materiału szkółkarskiego w poszczególnych województwach oraz w całym kraju*, Praca magisterska, SGGW w Warszawie.
- Ingels Jack, 2012: *Ornamental Horticulture*, Science, Operations & Management, Delmar, New York.
- Jabłońska Lilianna 1999: *Szkołkarstwo ozdobne w kraju i na świecie*, „Owoce Warzywa Kwiaty”, 23, s. 2-4.
- Jabłońska Lilianna, 2008: *Pozycja Polski w świecie jako producenta roślin ozdobnych*, „Roczniki Naukowe SERiA”, t. X, z. 4, s. 124-129.
- Jabłońska Lilianna, Ragan Magdalena, Olewnicki Dawid, 2013: *Popyt na kwiaty cięte i doniczkowe oraz jego determinanty – przypadek Warszawy*, „Roczniki Naukowe SERiA”, t. XV, z. 1, s. 60-66.
- Marosz Adam, Jabłońska Lilianna, 2001: *Zmiany w strukturze produkcji ozdobnego materiału szkółkarskiego w Polsce centralnej w ostatnim dziesięcioleciu. Szkołkarstwo ozdobne na progu nowego milenium*, Wydawnictwo Instytutu Sadownictwa i Kwiaciarstwa w Skierniewicach, s. 40-47.
- Olewnicki Dawid, 2011: *Przemiany w gospodarce ogrodniczej w Polsce w latach 1965-2008 oraz perspektywy jej rozwoju*, Praca doktorska, SGGW, Warszawa.
- Trębacz Anna, 1992: *Relacje cen produktów ogrodniczych i środków produkcji*, Rozprawy Naukowe Akademii Rolniczej w Poznaniu, z. 222, s. 70-71.
- Wysocka Monika, 2009: *Popyt na materiał szkółkarski wśród centrów ogrodniczych w Warszawie w 2007 r.*, Praca magisterska, SGGW w Warszawie.

Dawid Olewnicki, Agata Grabowska

RETAIL PRICES OF ORNAMENTAL NURSERY STOCK IN POLAND

Summary

The article presents the variation of prices of ornamental nursery stock in Poland as well as in individual provinces. The prices offered by supermarkets, the farms and nurseries belonging to the Polish Nurserymen Association and those that are outside the compound, were compared. The study shows that the prices of the analyzed range are very clearly differentiated in Poland, even within the same species. For both coniferous and deciduous ornamental nursery material, most of the studied species and varieties are more expensive in retail stores on holdings associated in the Polish Nurserymen Association than outside the compound.

Adres do korespondencji

Dr inż. Dawid Olewnicki, mgr inż. Agata Grabowska
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
Samodzielna Pracownia Organizacji i Ekonomiki Ogrodnictwa
Wydział Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu
02-776 Warszawa, ul Nowoursynowska 159, tel. (22) 59 320 21(23)
e-mail: dawid_olewnicki@sggw.pl, agata.m.grabowska@gmail.com